

■ Акцыі

КВЕТКІ ДЛЯ ПАЭТА

У сталіцы ўшанавалі памяць **Максіма Багдановіча**



Фота Яўгена ПРЭСЦІКАЛА.

Штогод, 25 мая, мы з сумам і жалем успамінаем Максіма, шкадуем, што ён, такі таленавіты паэт, празаік, літаратурны крытык і перакладчык, пражыў усяго 25 гадоў, пакінуўшы нам у спадчыну сваю адзіную кнігу паэзіі «Вянок».

Не было гучных слоў і прамой. Ды і яны зусім недарэчныя ў гэты сумны дзень.

Ужо пазней, у Літаратурным музеі Максіма Багдановіча, удзельнікі імпрэзы скажуць, што Максім стаў для іх прыкладам служэння Радзіме, слову, беларускай мове. Што навучыў бацьчы прыгажосць у будзённым, навучыў хоць час ад часу ўздзімаць вочы ў неба і глядзець на зоры.

Сваячка Максіма Багдановіча Вольга Дашкоўская расказвае:

— Я двойчы была на Максімавай магіле ў Ялце. Калі першы раз збіралася наведаць яго, то вельмі хвалявалася, баялася не знайсці пахаванне паэта на такіх вялікіх могілках. Але потым пераканалася, што страх быў дарэчным: беларусы так часта там бываюць, што кожны мясцовы жыхар ведае, як знайсці месца апошняга спачыну вялікага паэта. Добра, што памяць пра Максіма жыве.

Пра гэта гаварыў таксама скульптар, аўтар першай экспа-

зіцыі Літаратурнага музея Багдановіча Эдуард Агуновіч. Прагу чаў і раманс «Зорка Венера» на словы Максіма ў выкананні Алесі Сівохінай і ўсіх прысутных. Але ў гэты дзень радкі знакамтай песні набылі новы сэнс. Раманс стаў сімвалам памяці пра вялікага паэта, чыё жыццё было надзвычай кароткім, але чый талент і сэння, як яркая зорка, асвятляе небасхіл беларускай літаратуры.

Марына ВЕСЯЛУХА. vesialuha@vziazda.by

■ Ініцыятыва

СУЧАСНЫЯ ДЗЕЦІ ЧЫТАЮЦЬ!

Пра гэта сведчаць вынікі сеціўнага праекта «Чытацкая культура і культура чытання»

За час правядзення анлайн-віктарыны па творах, прапанаваных школьнікам для прачытання, удзел у праекце прынялі больш як 3 тысячы вучняў з розных куткоў Беларусі. І толькі каля двух дзясяткаў з іх — тыя, хто першы даслаў правільныя адказы на прапанаваныя пытанні, — змаглі сустрэцца з аўтарамі кніг і арганізатарамі праекта — прадстаўнікамі Нацыянальнага інстытута адукацыі.



Падарункі школьнікам — пераможцам сеціўнага праекта ўручылі самі аўтары прапанаваных для прачытання кніг, ў іх ліку — Аляксей Бадак і Яўгенія Пастарнак.



Фота Сяргея НИКАНОВІЧА.

Як сцвярджаюць самі арганізатары, калі аб'яўлялі старт праекта, зусім не чакалі такой увагі, такога шырокага абмеркавання віктарыны ў сацыяльных сетках. Але галоўны вынік акцыі — не толькі перамога, дыплом і сустрэча з пісьменнікамі. Галоўная мэта віктарыны — развіццё чытацкай культуры, павышэнне цікавасці да кнігі і перакананне ў тым, што пісьменніцкае слова і сэння запатрабаванае школьнікамі. Думаецца, гэтыя задачы былі цалкам выкананыя.

«Кожны тэкст, пасля таго, як ён напісаны, пачынае жыць уласным жыццём. Бо кожны чытач, нават самы маленькі, мае права на яго ўласную інтэрпрэтацыю».

Дырэктар Нацыянальнага інстытута адукацыі, кандыдат філалагічных навук **Сяргей ВАЖНІК**, падсумоўваючы ход і вынікі віктарыны, падкрэсліў:

— Як некалі заўважаў вядомы семіётый Ралан Барт, кожны тэкст, пасля таго, як ён напісаны, пачынае жыць уласным жыццём. Бо кожны чытач, нават самы маленькі, мае права на яго ўласную інтэрпрэтацыю. Мне падаецца, нашым пісьменнікам было не

менш цікава ўдзельнічаць у гэтым праекце, бо ён даў магчымасць паглядзець, як іх кнігі адгукаюцца ў свядомасці сучасных школьнікаў.

У час глабальнай інфарматызацыі ёсць меркаванне, што дзеці мала чытаюць, што больш часу праводзяць з камп'ютарам і гаджэтамі, увесь час трымаюць у руках мабільны тэлефон ці планшэт. Але праект «Чытацкая культура і культура чытання» пераканаў: дзеці не проста шмат чытаюць, але глыбока ўдумваюцца ў змест прачытанага. Перад удзельнікамі акцыі часам стаяла надзвычай складаная задача: ім трэба было не толькі прачытаць кнігі, але і адказаць на прапанаваныя пытанні. Дарэчы, адпаведныя для віктарыны пісалі... самі аўтары твораў. Яны патрабавалі не адназначнага адказу пра колер сукенкі галоўнай героіні ці колькасць смелых учынкаў героя, але падштурхоўвалі да разважанняў, даследаванняў і нават гутарак з бацькамі.

Так, вучням 4-х класаў было прапанавана прачытаць кнігу Раісы Баравіковай «Казкі астранаўта: касмічныя падарожжы беларусаў» ці казку Алеся Карлюкевіча «Вавёрка піша сачыненне»; вучні 5-6-х класаў знаёміліся з «Незвычайным падарожжам у Краіну Ведзьмай» Алеся Бадака ці «Калядамі ў хроснай» Алены Масла; навучэнцы 7-9-х класаў музілі асэнсаваць надзвычай папулярную кнігу

Пісьменнікам было цікава ўдзельнічаць у гэтым праекце, бо ён даў магчымасць паглядзець, як кнігі адгукаюцца ў свядомасці сучасных школьнікаў.

Андрэя Жвалеўскага і Яўгенія Пастарнак «Час заўсёды добры» ці твор Яўгена Хвалея «Прынцэса тусоўкі», а 10-11-класнікі маглі выбраць адзін з двух раманаў Людмілы Рублеўскай — «Сэрца мармуровага анёла» ці «Авантуры Францішка Вырвіча, шкаляра і шлега».

Адметна, што сустрэча з аўтарамі ў Мінску (а для школьнікаў з розных гарадоў і вёсак Беларусі — гэта сапраўды значная падзея) — прайшла ў досыць вольным фармаце. Вучні атрымалі дыпломы і кніжныя падарункі ад любімых твораў, змаглі задаць пытанні і пагутарыць з аўтарамі папулярных кніг. Думаецца, гэтыя школьнікі абавязкова стануць шчырымі прыхільнікамі кнігі і чытання, а новыя падобныя праекты, якія, упэўнена, яшчэ будуць рэалізоўвацца Нацыянальным інстытутам адукацыі ды іншымі ўстановамі, зробіць кола аматараў беларускай літаратуры надзвычай шырокім.

Марына ВЕСЯЛУХА. vesialuha@vziazda.by

■ Асоба

ВЕРНЫ АБРАНАМУ ШЛЯХУ

Васіль Жураўлёў прысвяціў працы ў Акадэміі навук амаль 60 гадоў

Імя Васіля Пракопавіча Жураўлёва сёння шырока вядомае ў гуманітарных колах не толькі Беларусі, але і далёка за яе межамі. Ён доктар філалагічных навук, аўтар больш як 200 навуковых прац, у тым ліку 12 манаграфій (аўтарскіх і калектыўных). Днямі вядомы даследчык літаратуры адсвяткаваў 85-годдзе.

Васіль Жураўлёў нарадзіўся ў 1931 годзе на Мсціслаўшчыне ў сялянскай сям'і. Нялёгкім было дзяцінства. Рана памёр бацька. Маці адна выхоўвала дваіх дзяцей.

Пасля заканчэння школы В.П. Жураўлёў паступіў у Мінскі педагагічны інстытут, працягам вучобы стала паступленне ў аспірантуру. У 1957 годзе Васіль Пракопавіч назаўсёды звязаў лёс з Інстытутам літаратуры імя Янкі Купалы Акадэміі навук. У гэтым жа годзе пабачылі свет і першыя навуковыя публікацыі маладога вучонага. Гэта былі рэцэнзіі на новыя кнігі, а таксама артыкулы, прысвечаныя праблемам гісторыі і тэорыі беларускай літаратуры.



Самую вялікую зацікаўленасць В.П. Жураўлёў заўсёды праяўляў да творчасці пачынальніка нацыянальнай эпохі традыцыі ў беларускай літаратуры — Якуба Коласа. У кнізе «Якуб Колас і паэтыка беларускага рамана» традыцыя, заснаваная Коласам, паказана адным з найважнейшых крытэрыяў ацэнкі мастацкіх якасцяў літаратурнага твора. А ў манаграфіі даследчыка «Структура твора», выдадзеная ў 1978 годзе, па-новаму была асэнсавана складаная і на той час недадаткова распрацаваная праблема вывучэння мастацкага твора праз сістэму яго паэтыкі.

Значным укладом у беларускую літаратурную навуку з'яўляюцца таксама аўтарскія манаграфіі В.П. Жураўлёва: «На шляху духоўнага самасцвярджэння», «У пошуку духоўных ідэалаў», «Актуальнасць традыцыі: Якуб Колас у пісьменніцкім асяродку», «Класіка і літаратурная сучаснасць: духоўны патэнцыял чалавека», «Непадкупны суд памяці: творчасць Анатоля Кудраўца».

Гісторыка-літаратурныя даследаванні В.П. Жураўлёва не засталіся дасягнем толькі акадэмічнай навукі. Раздзелы яго аўтарства змешчаны ў шэрагу падручнікаў і вучэбных дапаможнікаў для ВНУ, «Гісторыі беларускай літаратуры» ў 4 тамах, 5 кнігах (1997—2000 гг.), «Гісторыі беларускай літаратуры» ў 2-х тамах (на рускай мове) і іншых.

У час працы ў Інстытуце літаратуры імя Янкі Купалы Нацыянальнай акадэміі навук (якому, дарэчы, прысвяціў 58 гадоў свайго навуковага, творчага, педагагічнага і чалавечага жыцця) Васіль Пракопавіч праводзіў значную педагагічную работу. Шмат сіл і энергіі ён аддаваў выхаванню літаратуразнаўчай моладзі. Вялікую ўвагу ўдзяляў падрыхтоўцы навуковых кадраў праз аспірантуру, суіскальніцтва і дактарантуру. Ён быў намеснікам старшыні спецыялізаванага Савета па абароне доктарскіх дысертацый пры Інстытуце літаратуры імя Янкі Купалы НАН Беларусі, часта выступаў экспертам і афіцыйным апанентам кандыдацкіх і доктарскіх дысертацый. За гады працы ім падрыхтавана 6 кандыдатаў і 2 дактары філалагічных навук.

Сваімі навуковымі публікацыямі, выступленнямі ў сродках масавай інфармацыі Васіль Жураўлёў працягвае актыўна ўдзельнічаць у навуковым аналізе літаратурнага працэсу, уносіць адпаведны ўклад у развіццё нацыянальнай культуры. Ададаную працу вучонага і значны ўклад у даследаванне праблем тэорыі і гісторыі беларускай літаратуры высока ацаніла дзяржава. У 2002 годзе В.П. Жураўлёва была прысуджана Дзяржаўная прэмія Рэспублікі Беларусь у галіне літаратуры за кнігу «У пошуку духоўных ідэалаў».

Вучні і калегі Васіля Пракопавіча шчыра віншуюць яго з юбілейнай вясной. Жадаюць здзяйснення ўсіх задум і планаў і моцнага здароўя яшчэ на доўгія гады.

Алена МАНКЕВІЧ